

	Центральнoукраїнський державний університет імені Володимира Винниченка	Силабус навчальної дисципліни ШКІЛЬНИЙ КУРС ГЕОГРАФІЇ <i>обов'язковий компонент</i>		
Галузь знань	01 Освіта / Педагогіка			
Спеціальність	014.07 Середня освіта (Географія)			
Освітня програма	Середня освіта (Географія) та краєзнавчо-туристична ро			
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)			
Форма навчання	денна			
Курс	III			
Семестр	V			
			денна	
Обсяг дисципліни	Кредити	3,0	Години	90
		Лекційні		26
		Практичні/семінарські		16
		Лабораторні		-
		Самостійна робота		48
Семестровий контроль	екзамен			
Викладач	Маслова Наталія Миколаївна, кандидат географічних наук, доцент, д філософії та соціальних наук			
Контактна інформація	n.m.maslova@cuspu.edu.ua			
Кафедра	кафедра філософії та соціальних наук			
Факультет	психології та історії			
Предмет навчання (Що буде вивчатися)	Дисципліна «Шкільний курс географії» направлена на вивчення при структури та основних завдань курсу географії в середній шко формування у школярів компетентностей засобами шкільної географ			
Мета (Чому це цікаво/потрібно вивчати)	Головною метою курсу є розкриття загальних особливостей структу наповнення шкільного курсу географії, аналіз окремих розділів т основних змістовних ліній та особливостей їх викладу в середній шко			
Компетентності	1. Загальні компетентності: ЗК4 – здатність вчитися й оволодівати сучасними знаннями, навб навички (soft skills), спеціалізовані концептуальні знання в процесі професійної діяльності на рівні новітніх досягнень, які є основою дл мислення та інноваційної діяльності, усвідомлення можливості навв життя. 2. Фахові (спеціальні) компетентності: ФК1 – здатність демонструвати знання теоретико-методологічних розвитку географічної науки, використовувати поняттєво-термінол концепції, парадигми, теорії географії для характеристики геогр процесів на різних просторових рівнях (глобальному, регіональв України, локальному). ФК3 – здатність орієнтуватися у світовому й національному ге освітньо-науковому інформаційному просторі, здійснювати пош оцінювати інформацію, оперувати нею у професійній діяльності, ефе передавати географічні ідеї, принципи та теорії письмовими, усними засобами, в тому числі за допомогою інформаційних технологій; в інновації у професійній діяльності, ефективно використовувати наяв (за потреби) нові електронні (цифрові) освітні ресурси.			

ФК5 – здатність до виконання функціональних обов’язків вчителя класного керівника, педагогічного мислення, осмислення та аналізу дійсності, застосування творчого підходу, різних підходів до педагогічних проблем і ситуацій, планування навчально-виховної роботи педагогами та батьками, застосування індивідуального підходу, розробки здібностей та критичного мислення в учнів, активізації пізнавальної діяльності, дотримання педагогічного такту, взаємодії з колегами на засадах співпраці, моніторингу власної педагогічної діяльності, визначення індивідуальних потреб та професійного саморозвитку впродовж життя.

ФК7 – здатність застосовувати набуті географічні і психологічні компетентності, знання сучасних методик і освітніх технологій для розвитку учнів ключових і предметних компетентностей, наскрізних умінь, ставлення, здійснення міжпредметних зв’язків географії відповідно до державного стандарту з освітньої галузі «Природничача» Державного стандарту середньої освіти та концепції Нової української школи.

ФК10 – здатність до системного географічного мислення, критичного аналізу інформації, розуміння та пояснення основних фізико-географічних процесів, географічних процесів, що відбуваються у географічному просторі, просторових та часових рівнях його організації, умінь встановлювати закономірності та причинно-наслідкові зв’язки між компонентами суспільства.

Програмні результати
(Чому можна навчитися)

У результаті вивчення дисципліни студент досягає таких програмних результатів навчання:

Студент:

ПРН8 – застосовує базовий поняттєвий, термінологічний, концептуальний мислення географії, її теоретичні й емпіричні досягнення; *орієнтується* у національному географічному та освітньо-науковому інформаційному просторі; *здійснює пошук і критично оцінює* інформацію, *оперує* нею у професійній діяльності ефективно та вільно *передає* географічні ідеї, принципи та теоретичні висновки усними та візуальними засобами, в тому числі за допомогою сучасних технологій; ефективно *використовує* інновації у професійній діяльності (визначає потреби) нові електронні (цифрові) освітні ресурси;

ПРН14 – застосовує набуті географічні та психолого-педагогічні знання, сучасні методики й освітні технології, в тому числі й інформаційні, для розвитку учнів ключових і предметних компетентностей, наскрізних умінь, ставлення, здійснення міжпредметних зв’язків та формування цілісної природничо-наукової картини світу, відповідно до вимог державного стандарту освітньої галузі «Природничача» Державного стандарту базової середньої освіти та концепції Нової української школи;

ПРН15 – виконує функціональні обов’язки вчителя географії та класного керівника педагогічно мислить, *аналізує* педагогічну дійсність, застосовує її в педагогічній діяльності, різні підходи до розв’язування педагогічних ситуацій, *планує* навчально-виховну роботу з дітьми, педагогами, *застосовує* індивідуальний підхід, *розвиває* творчі здібності та критичне мислення учнів, *активізує* пізнавальну діяльність, *дотримується* педагогічних принципів, *моніторить* власну педагогічну діяльність, *визначає* індивідуальні потреби та професійно саморозвивається впродовж життя.

ПРН18 – *моделює* зміст навчання географії відповідно до обов’язків вчителя географії, *планує, організовує та конструює* процес навчання відповідно до вимог безпеки життєдіяльності й охорони праці, санітарно-гігієнічних вимог, основних дидактичних принципів, враховуючи індивідуальних особливостей учнів, *добирає і використовує* в освітній діяльності сучасні та ефективні методики і технології навчання, в тому числі й цифрові; *оцінює та моніторить* результати навчання учнів, *реалізує* компетентісного підходу; реалізує краєзнавчий підхід на уроках географії, *здійснює* позаурочну, позакласну та позашкільну діяльність.

<p>Зміст дисципліни</p>	<p>Розділ 1. Мета, завдання, структура і зміст шкільної Тема 1. Вступ. Мета, завдання, структура і зміст шкільної географії. Тема 2. Компетентності, які формуються при вивченні шкільних Методичні настанови щодо викладання шкільних курсів географії. Розділ 2. Структура та зміст окремих курсів шкільної ге Тема 3. Структура та зміст шкільного курсу географії в 6 класі Тема 4. Змістовне наповнення та структура шкільного курсу географ Тема 5. Структура та зміст шкільного курсу «Україна у світі: природ класі. Тема 6. Структура та зміст шкільного курсу «Україна і світове господ Тема 7. Структура та зміст шкільного курсу «Географія: регіони та к Тема 8. Змістовне наповнення та структура шкільного курсу «Геог Землі» в 11 класі</p>
<p>Критерії оцінювання роботи студентів</p>	<p>Оцінювання якості знань студентів, в умовах організації навчальн кредитно-трансферною системою здійснюється шляхом поточного (семестрового) контролю за 100-бальною шкалою оцінювання, за національною шкалою оцінювання. Поточний контроль реалізується у формі опитування, виступів на пра експрес-контролю, контролю засвоєння навчального матеріалу, з самостійне опрацювання студентом тощо.</p> <p>Форми участі студентів у навчальному процесі, які підляга контролю:</p> <ul style="list-style-type: none"> • виступ з основного питання; • усна доповідь; • доповнення, запитання до того, хто відповідає, рецензія на ви • участь у дискусіях, інтерактивних формах організації заняття; • аналіз джерельної та монографічної літератури; • письмові завдання (тестові, контрольні, творчі роботи, рефера • самостійне опрацювання тем; • підготовка тез, конспектів навчальних або наукових текстів; • систематичність роботи на практичних заняттях, активність пі <p>питань. <i>На кожне практичне заняття з теми виділяється 6 балів, в т</i> - 4 бали за усну чи письмову відповіді на теоретичні питання реферат з теми; - 2 бали за практичні завдання; Крім того студенти мають змогу отримати 0,5 б. за доповненн</p> <p>При оцінюванні усних та письмових відповідей студентів</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. рівень осмислення навчального матеріалу; 2. рівень сформованості аналітичних вмінь і концептуальних під 3. повнота розкриття питання, логіка викладу, культура мовленн 4. використання додаткової літератури; 5. порівняння, зв'язок з практикою, наявність висновків. <p>Максимальний бал за повну, вичерпну відповідь в усній або пи час практичного заняття – 4 бали:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. 4 б. ставиться, коли студент повністю засвоїв теоретичний викладає його, пов'язуючи з вивченим раніше, бачить міжп наводить аргументи, робить посилання на потрібну літературу ознайомлення з додатковою літературою, її опрацювання і вик розкриття питання. Студент робить висновки, висловлює гіпот 2. 3 б. ставиться, коли студент засвоїв теоретичний матеріал, віль наводить приклади, однак є незначні проблеми з усвідомл зв'язків, коментарем теоретичного матеріалу. Не завжди дот викладу, припускається незначних помилок чи неточностей.

3. **2 б.** одержує студент, який невпевнено переказує матеріал, не ілюструючи його. Під час відповіді потребує допомоги, допуск
4. **1 б.** ставиться студентові, який робить вдале доповнення, випр однак при цьому індивідуально не виступає з окремих питань.

Критерії оцінювання рефератів

При оцінюванні реферату враховуються:

1. ступінь розкриття теми;
2. рівень науковості та доступності тексту реферату;
3. вміння працювати з науковою літературою, систематизувати матеріал;
4. наявність авторської позиції, самостійність оцінок і суджень;
5. використання при підготовці реферату декількох джерел інформації;
6. дотримання вимог до оформлення реферату (наявність титульного плану, вступу; правильність оформлення посилання на використаний список використаних джерел; оцінка грамотності та ку дотримання вимог до обсягу реферату тощо);
7. вільне володіння матеріалом реферату при захисті.

Максимальна кількість балів, яку студент може отримати за реферат

4 бали ставиться, коли виконані всі вимоги до написання реферату: по

і обґрунтована її актуальність, зроблено короткий аналіз різних то

проблему і логічно викладена власна позиція, сформульовані виснов

повністю, витриманий обсяг, дотримані вимоги до зовнішнього офор

3 бали ставиться, коли основні вимоги до реферату виконані, але пр

незначні недоліки, не зовсім витриманий обсяг реферату, є недоліки м

2 бали виставляється якщо є істотні відступи від вимог до реферуванн

дуже поверхово або частково, відсутні висновки; не витриманий о

серйозні недоліки в оформленні;

1 бал виставляється якщо вимоги до реферування не дотримані, тем

поверхово або частково, відсутні висновки; обсяг реферату зам

недоліки в оформленні.

Критерії оцінювання презентації

При оцінюванні комп'ютерної презентації враховуються:

наявність титульного слайда, на якому зазначено назву допов

відомості про авторів;

логічна послідовність слайдів;

дотриманні вимог до тексту слайдів (наявністю заголовків, які вис

ідею цього слайда; не більше ніж 6-8 рядків тексту на слайді, по 6-8 с

повинен складатися з простих речень та коротких слів; розмір символ

достатнім для розпізнавання з найвіддаленішого кутка аудиторії,

розмір символів не менше ніж 24 пт.).

дотримання вимог до графічних об'єктів на слайдах (кількість зображ

достатньою для ілюстрації змісту слайда або виступу, але не

сприйняття відомостей; варто вибирати такі зображення, на як

розрізняються; на одному слайді мають бути зображення

(або фотографії, або мальовані зображення) тощо).

дотримання вимог до оформлення презентації: слайди не повинні б

текстом, а містити більше графічних, картографічних та ілюстративн

слайди бажано оформлювати в одному стилі; у кольоровій

рекомендується використовувати не більше ніж 2-3 кольори та 2-3

демонстрації презентації на великому екрані з використанням

проектора колір тла слайдів має бути світлим; колір тексту має бут

кольору тла.

Максимальна кількість балів, яку студент може отримати за през

4 бали ставиться, коли виконані всі вимоги до змісту презентац

розкрита тема, дотримана логіка викладу матеріалу, витриманий с

дотримані вимоги до зовнішнього оформлення слайдів.

3 бали ставиться, коли основні вимоги до змісту презентації виконані, допущені незначні недоліки, дещо порушена логіка викладу або не зовсім повний обсяг презентації, є недоліки в оформленні слайдів.

2 бали ставиться, коли основні вимоги до змісту презентації виконані, допущені значні недоліки у викладі матеріалу; відсутня або порушена логіка викладу; не витриманий обсяг презентації або матеріалу у слайдах; є недоліки в оформленні слайдів.

1 бал виставляється якщо є істотні відступи від вимог до презентації; виклад дуже поверхово або частково; відсутня логіка викладу, відсутній обсяг викладу; не витриманий обсяг презентації; є серйозні недоліки в оформленні слайдів.

Критерії оцінювання практичної роботи

При оцінювання практичних робіт враховуються:

- повнота виконання завдань;
- правильність та якість виконання завдань;
- наявність висновків;
- акуратність в оформленні тощо.

Максимальна кількість балів за лабораторну роботу – **2 бали**.

2 бали ставиться у випадку, коли студент повністю і якісно виконав практичну роботу з теми. Демонструє досконале знання та розуміння матеріалу з теми практичного заняття. При виконанні практичних завдань продемонстрував високий рівень оволодіння вміннями аналізувати, узагальнювати, систематизувати. До кожного завдання наявні висновки узагальнення. Студент застосував творчий підхід до виконання завдань. У роботі відсутні орфографічні, граматичні, стилістичні чи мовленнєві помилки.

1,5 бали ставиться, коли студент виконав завдання для практичної роботи за цим предметом 2/3 завдань виконано якісно. Відповідь на питання викладача практично майже повна, має усвідомлений та достатньо розгорнутий характер. При виконанні практичних завдань студент продемонстрував вміння аналізувати, узагальнювати, систематизувати. Наявні висновки до кожного завдання. У висновках недостатня доказова база. У практичній роботі присутні орфографічні, граматичні, стилістичні чи мовленнєві помилки.

1 бал ставиться, коли студент виконав 2/3 завдань або практичну роботу, але 1/2 з них виконана не досить якісно. Відповідь на питання під час захисту практичної роботи неповна, фрагментарна. При виконанні практичних завдань продемонстрував недостатній рівень оволодіння вміннями аналізувати, узагальнювати тощо. У роботі наявні фактичні та/або стилістичні помилки.

Критерії оцінювання самостійної роботи студента

Максимальна кількість балів за завдання для самостійної роботи – **10 балів**.

9-10 балів ставиться у випадку, коли студент повністю і якісно виконав завдання для самостійної роботи з теми. Демонструє досконале знання теоретичного матеріалу цієї чи іншої теми ШКГ, що виносить висновки з опрацювання. Вільно оперує різноманітними класифікаціями, підходами, посилання на декілька джерел інформації. Відповідь на поставлені питання насичена глибокими та розгорнутими судженнями, прикладами, висновками. Матеріалу логічний, доказовий і послідовний. Студент володіє вміннями порівнювати, узагальнювати, систематизувати. Демонструє творчий підхід до виконання завдань. Володіє вміннями застосовувати теоретичні знання у знайомих, так й в нових ситуаціях. У відповіді відсутні орфографічні, граматичні, стилістичні, мовленнєві помилки.

7-8 балів ставиться, коли студент виконав всі завдання для самостійної роботи з теми, при цьому 2/3 завдань виконано якісно. Відповідь майже повна, має достатньо розгорнутий характер. Висвітлюється зміст окремих методологічних підходів тощо. Виклад матеріалу структурований, логічний, але порушена послідовність викладу. Студент володіє вміннями аналізувати, узагальнювати, систематизувати. Але у відповіді недостатня доказова база.

прикладів. При відповіді на проблемні питання студент висловлює свої знання недостатньо її аргументує. Вільно оперує знаннями, застосовує їх в ситуації. Присутні окремі стилістичні помилки.

5-6 бали ставиться, коли студент виконав 2/3 завдань або виконав 1/2 з них виконана не досить якісно. Відповідь неповна, фрагментарна, системних знань з основних тем, що виносяться на самостійну роботу, як правило, одним підходом до тієї чи іншої проблематики, в класифікацію, посилається на одне джерело інформації тощо. Виклад структурований, часто порушується послідовність та логіка викладу, відсутні посилання на фундаментальні дослідження з певної проблеми, позбавлена творчого підходу і має формальний характер. Студент виконує в знайомій педагогічній ситуації, але не може застосувати їх в новій відповіді наявні фактичні та стилістичні помилки.

3-4 бали ставиться, коли студент якісно виконав 1/3 завдань. Демонструє поверхові знання з тем, винесених на самостійне опрацювання, не вміє відтворити інформацію. Оперує лише окремими фразами. Відповідь зрозуміла. Студент не володіє вміннями застосовувати теоретичні знання на практиці, приклади тощо. У відповіді наявні грубі фактичні, теоретичні та стилістичні помилки.

1-2 бал ставиться, коли студент якісно виконав 1/4 завдань, але виконано неякісно. Демонструє досить відсутність знань з тем, винесених на опрацювання і неспроможний відтворити інформацію, навіть фрагментарно. Студент не володіє вміннями застосовувати теоретичні знання на практиці, приклади тощо.

Визнання результатів, отриманих у неформальній та/або інформальній освіті

В рамках вивчення курсу є можливість визнання результатів навчання, отриманих у неформальній та/або інформальній освіті, за умови, що результати навчання, передбачених ОПП. Визнанню можуть підлягати результати навчання, отримані в неформальній освіті, які за тематикою, обсягом та змістом відповідають окремому розділу, темі/темам курсу, які передбачені програмою навчальної дисципліни. Це можуть бути курси на освітніх платформах (Prometeus, EdEra, Всеосвіта, На урок тощо), які стосуються сучасних технологій або нестандартних форм організації навчання географії.

У разі, якщо здобувач подав декларацію про визнання результатів неформального та /або інформального навчання стосовно певного компонента ОП, оцінювання відбувається відповідно до Порядку визначення результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти Центральноукраїнському державному університеті імені Володимира Великого (затвердженого вченою радою університету, протокол № 9 від 26 грудня 2019 року).

Результати навчання та компетентності, що можуть бути визнані за результатами освітнього компонента, можна досягати та здобувати в системі неформального навчання за час участі в тренінгах, майстер-класах, семінарах, вебінарах, дистанційних стажуваннях тощо, що підтверджено відповідним документом (сертифікатом, свідоцтвом). – пункти 1.5, 1.6, 1.9, 1.10 названого Порядку визначення результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти.

У разі отримання здобувачем диплома, сертифіката, підтверджують результати неформального та /або інформального навчання, якщо були нараховано до 20 балів з дисципліни. Кількість нарахованих балів залежить від обсягу пройденого курсу в кредитах/годинах. Підставою для нарахування балів є отримання відповідного сертифікату.

Підсумковий (семестровий контроль)

З дисципліни «Шкільний курс географії» передбачена така форма контролю як екзамен, який проводиться у кінці семестру. Максимальна кількість балів, яка може бути виставлена під час екзамену, - 40 балів. Підсумкова оцінка з дисципліни визначається як сума балів поточного та семестрового контролю.

	<p>У випадку отримання 35-59 балів (FX за шкалою ЄКТС) або 1-34 (F) семестрового контролю з дисципліни «Основи наукових досліджень» обов'язково здійснює перескладання для ліквідації академічної заборони окремих студентів у разі наявності поважних причин (стан здоров'я, олімпіадах, конкурсах, змаганнях тощо), підтверджених розпорядженням по деканату можуть встановлюватись індивідуальні умови складання екзамену.</p> <p>Так за умов хвороби студенти після виходу на навчання приносять до медпункту Університету, та реєструють її протягом трьох днів у деканаті. Після цього їм продовжують сесію.</p> <p>Також студенти мають право на повторне проходження семестрового контролю в разі конфліктної ситуації між студентом та викладачем. Для цього за рішенням деканату формується комісія із перескладання (три особи) та визначається дата та контрольний захід.</p>
<p>Політика курсу</p>	<p>Під час вивчення дисципліни «Шкільний курс географії» студенти повинні відвідувати навчальні заняття згідно затвердженого розкладу або підтвердити важливу причину своєї відсутності (медична довідка, лист-клопотання до військового комітету, лист-клопотання щодо участі у певних культурно-мистецьких та спортивних заходах тощо).</p> <p>В процесі навчання студенти мають дотримуватись принципів академічної доброчесності та загальноприйнятих норм етичної поведінки: зокрема не допускати з боку студентів списування, надання завідомо неправдивої інформації, фальсифікація даних, академічний плагіат та самоплагіат, несвоєчасне виконання поставленого завдання, пропонування хабара викладачу, користування мобільним телефоном під час занять різної форми, а також іншими гаджетами під час занять заходів перевірки знань. Співпраця студента із іншими учасниками навчального процесу (викладачами, студентами, працівниками навчальних лабораторій, бібліотеки та ін.) має базуватись на принципах поваги, партнерства та взаємної відповідальності, законності, соціальної справедливості, дотримання принципів академічної доброчесності.</p> <p>За рішенням кафедри студентам, які брали участь у науково-дослідницьких конференціях, студентських наукових гуртків та проблемних семінарів, публікацій за напрямком дисципліни, яка викладається, а також олімпіад, конкурсів, тощо можуть присуджуватись додаткові бали.</p> <p>Студенти в процесі вивчення дисципліни повинні виконати всі практичні завдання, написати дві контрольні роботи, а також виконати завдання самостійного завдання науково-дослідної роботи (реферат, мультимедійна презентація тощо) у письмовій формі відповідати на поставлені питання під час практичних занять. Студент має право звертатися до викладача за додатковим поясненням чи змісту практичних завдань протягом робочого часу під час консультацій.</p>
<p>Інформаційне забезпечення</p>	<p style="text-align: center;">Методичне забезпечення</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Силабус з дисципліни «Шкільний курс географії». 2. Тексти лекцій (в електронному варіанті). 3. Методичні розробки практичних занять (в електронному варіанті) 4. Матеріали в навчальному класі «Шкільний курс географії» на платформі Google Classroom (https://classroom.google.com/c/NzgwMjc2NjkwMjMx?hl=ru&cj) <p style="text-align: center;">Електронні джерела інформації</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Географіка. Географічний портал. // http://geografica.net.ua/podrobnosti/metodika-vikladannja-geografiji 2. Географія для всіх // http://geo-bav.at.ua/load/urok-geografii 3. Завдання, структура і зміст сучасного шкільного курсу географії «Всеосвіта» [електронний ресурс]. – Режим доступу: https://vseosvita.ua/library/embed/01004mv8-3d72.docx.html

	<ol style="list-style-type: none"> 4. Методичний портал // http://metodportal.net/node/581 5. Національний атлас України [електронна версія]. – http://wdc.org.ua/atlas/ 6. Освітній проєкт “На урок” // https://naurok.ua/ 7. Офіційний сайт інституту інноваційних технологій і змісту освіти // 8. Офіційний сайт міністерства освіти і науки, молоді та с http://www.mon.gov.ua/index.php/ua/ 9. Учитель географії // http://vadilla.moy.su/ 10. Шкільний курс суспільної географії [електронний ресурс]. http://www.geograf.com.ua/human 11. Шкільний курс фізичної географії [електронний ресурс]. – http://www.geograf.com.ua/physical-school-course 12. Я їду на урок географії // http://geo-teacher.at.ua/
<p>Матеріально-технічне забезпечення</p>	<p>Ноутбук Packard Bell EASYNOTE TM85-JN-003RU 4Gb (1). Телевізор LG 42LA615V (1). Мультимедійний проєктор BenQ MS506 (1). Проекційний екран (1).</p> <p style="text-align: center;">Рекомендовані джерела інформації Основні</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Безуглий В.В. Географія (профільний рівень): підруч. для 10 кл. освіти / В.В. Безуглий, Т.О. Лисичарова. – Київ: Генеза, 2018. – 288 с. : іл. 2. Бойко В. М. Географія : підручник для 7 класу закладів загальної с М. Бойко, С. В. Міхелі. — Київ ; Ірпінь : ТОВ «Видавництво «Перу іл. 3. Бойко В.М. Географія (рівень стандарту): підруч. для 10 кл. закладів В.М. Бойко, Ю.С. Брайчевський, Б.П. Яценко. – Київ: Перун, 2018. – 288 с. : іл. 4. Бойко В.М. Географія: підруч. для 8 кл. закл. заг. середньої освіти Дітчук, Л. Б. Заставецька. – Ірпінь: Перун, 2021. – 288 с. : іл. 5. Бойко В.М. Географія: підруч. для 9-го кл. загальноосвіт. навч. закл Дітчук, І.В. Грицюк та ін. – Тернопіль: Підручники і посібники, 2016. – 288 с. : іл. 6. Географія : підруч. для 6 класу закладів загальної середньої освіти Д. Грома, І. М. Ільницький, Д. В. Полтавченко. — К. : Видавничий — 256 с. : іл. 7. Географія : підруч. для 9-го кл. загальноосвіи. навч закладів / Й. Сливка, Я. Д. Атаманюк, Р. Д. Чобан. - Харків: Вид-во “Ранок”, 2016. – 288 с. : іл. 8. Географія : підручник для 6 класу закладів загальної середньої освіти Запотоцький, М. В. Зінкевич, О. М. Романишин, Н. М. Титар, О. Миколюк; наук. ред. К. В. Мезенцев, І. С. Круглов. — Тернопіль : Акція, 2016. – 288 с. : іл. 9. Гільберг Т. Г. Географія : підр. для 6-го кл. закл. заг. серед. освіти Андрій Довгань, Валерій Совенко. — Київ : Генеза, 2023. — 240 с. : іл. 10. Гільберг Т. Г. Географія : підр. для 7-го кл. закл. заг. серед. освіти Андрій Довгань, Валерій Совенко. — Київ : Генеза, 2024. — 272 с. : іл. 11. Грома В.Д. підруч. для 8-го кл. загальноосвіт. навч. закл. / В.Д. Грома – Тернопіль: Богдан, 2016. – 237 с. 12. Дидактика географії : монографія (електронна версія) / В. М. Сопко, Л.П. Вішнікіна, І.О. Діброва. – К. : Ніка-Центр, 2013. – CD-ROM. – 619-3. – 570 с 13. Довгань Г. Д. Географія : підруч. для 9 класу загальноосвіт. навч. закл. Довгань, О. Г. Стадник. - Харків : Вид-во “Ранок”, 2017. - 272 с. : іл. 14. Довгань Г. Д. Географія : підручник для 8 класу закладів загальної с Д. Довгань, О. Г. Стадник. - 2-ге видю, перероб. - Харків : Вид-во “Ранок”, 2017. - 272 с. : іл. 15. Довгань Г.Д. Географія: підруч. для 8-го кл. загальноосвіт. навч. закл. О.Г. Стадник. – Харків: Ранок, 2016. – 272 с. 16. Кобернік С. Г. Географія : підруч. для 9 кл. закл. заг. серед. освіти / С. Г. Кобернік, Р. Р. Коваленко. - Кам'янець-Подільський : Абетка, 2017. - 288 с. : іл. 17. Кобернік С. Г. Географія : підручник для 6 класу закладів загальної с С. Г. Кобернік, Р. Р. Коваленко. – Кам'янець-Подільський : Видавничий центр «Абетка», 2017. – 272 с.: іл. 18. Кобернік С. Г. Географія : підручник для 7 класу закладів загальної с

С. Г. Кобернік, Р. Р. Коваленко. – Кам'янець-Подільський : Видавництво «Абетка», 2015. – 272 с.: іл.

19. Кобернік С. Г. Географія (рівень стандарту) : підруч. для 10 кл. закл. заг. серед. освіти / С. Г. Кобернік, Р. Р. Коваленко. - Кам'янець-Подільський : Абетка, 2015. – 272 с. : іл.
20. Кобернік С. Г. Географія (рівень стандарту) : підруч. для 11 кл. закл. заг. серед. освіти / С. Г. Кобернік, Р. Р. Коваленко. - Кам'янець-Подільський : Абетка, 2015. – 272 с. : іл.
21. Кобернік С.Г. Географія в опорних схемах, таблицях та картосхемах [посібник] / С.Г. Кобернік, Р.Р. Коваленко. – Кам'янець-Подільський : Абетка, 2015. – 43 с.
22. Масляк П. О.. Географія для загальноосвітніх навчальних закладів: вивченням географії : підручки для 9 класу загальноосвіт. навч. закл. / Масляк, С. Л. Капіруліна. - Харків : Вид-во «Ранок», 2017. - 240 с. : іл.
23. Масляк П.О. Географія: підруч. для 7-го кл. загальноосвіт. навч. закл. / С.Л. Капіруліна. – Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2015 – 412 с.
24. Модельна навчальна програма «Географія. 6-9 класи» для закладів освіти (авт. Кобернік С. Г., Коваленко Р. Р., Гільберг Т. Г., Даценко Л. М.) / С. Г. Кобернік, Р. Р. Коваленко, Т. Г. Гільберг, Л. М. Даценко. – Кам'янець-Подільський: Абетка, 2015. – 43 с.
25. Модельна навчальна програма «Географія. 6-9 класи» для закладів освіти (автори Запотоцький С.П., Карпюк Г.І., Гладковський Р.В., Довгань Г.Д., Назаренко Т.Г., Гільберг Т.Г., Савчук І.Г., Нікітська В.С., Довгань Г.Д., Грома В.Д., Горовий О.В.).
26. Навчальна програма “Географія. 10-11 класи. Рівень стандарту”, затвердженою наказом Міністерства освіти і науки України від 03 серпня 2022 року № 1000/2022/н.
27. Навчальна програма “Географія. 6-9 класи. Рівень стандарту”, затвердженою наказом Міністерства освіти і науки України від 03 серпня 2022 року № 1000/2022/н.
28. Пестушко В. Ю. Географія : підруч. для 8-го кл. з поглибл. вивч. географії серед. освіти / Валерія Пестушко, Ганна Уварова, Андрій Довгань. - Кам'янець-Подільський : Абетка, 2015. - 304 с.
29. Пестушко В. Ю. Географія : підруч. для 9-го кл. закл. заг. серед. освіти / Валерія Пестушко, Ганна Уварова, Андрій Довгань. - Кам'янець-Подільський : Абетка, 2015. - 304 с.
30. Пестушко В. Ю. Географія : підруч. для 9-го кл. закл. заг. серед. освіти / Валерія Пестушко, Ганна Уварова, Андрій Довгань. - Київ : Генеза, 2017. - 272 с. : іл.

Допоміжна

1. Атлас. Загальна географія – К.: ДНВП, “Картографія”, 2016. – 42 с.
2. Кобернік С.Г. Географія. Збірник тестових завдань [Текст]: понад шість варіантів комплекс. завдань; відповіді для самоконтролю / С. Г. Кобернік, Р. Р. Коваленко; [за ред. С.Г. Коберніка]. – Кам'янець-Подільський: Абетка, 2018. – 210 с.
3. **Маслова Н. М.**, Мирза-Сіденко В. М. Методичні аспекти проведення уроку географії з курсу “Географія: регіони та країни” / Н. М. Маслова, В. М. Мирза-Сіденко // Інтеграція фундаментальних та прикладних досліджень в географію та хімічну освіту : зб. матеріалів VIII Всеукраїнської наук.-практ. конференції «Інтеграція фундаментальних та прикладних досліджень в географію та хімічну освіту» 11-12 листопада 2022 р. / МОН України, Уманський держ. пед. ун-т імені Павла Тичини. Умань: Уманський держ. пед. ун-т імені Павла Тичини, 2022. – С. 77-82.
4. **Маслова Н.М.**, Мирза-Сіденко В.М., Гелевера О.Ф. Застосування критичного мислення як засіб модернізації процесу навчання географії / Н.М. Маслова, В.М. Мирза-Сіденко, О.Ф. Гелевера // Вісник ЦДУ ім. В.Винниченка. Серія: Педагогічні науки. Випуск 2022. – С. 10-15.
5. Ромасишин Г.П. Збірник задач з географії: детальні розв'язки / Г.П. Ромасишин, В.М. Климюк, В.М. Слотюк та ін. – Тернопіль: Лілея, 2013. – 44 с.
6. Шматько О.Є. Шкільний курс географії в тестах / О.Є. Шматько, В.М. Климюк. – Кам'янець-Подільський: Абетка, 2014. – 448 с.
7. Geography textbook. Senior one prototype lower secondary curriculum. - Development Centre P.O. Box 7002, Kampala- Uganda. <https://schoolplannet.com/images/schools/tutorials/f74b750375c741f0c6>
8. PHYSICAL GEOGRAPHY. Version 1. Authored and compiled by Prof. Dr. Cady Carmichael MA Reader: Professor Cady Carmichael MA Editor: Trudi Radtke. A Resource Publication by College of the Canyons. 2020. <https://open.umn.edu/opentextbooks/textbooks/physical-geography>
9. Filonenko, O., **Maslova, N.**, Mirza-Sidenko, V., Voloshina, O., & Derzhakova, O. (2022). Actualization of Distance Learning in Comparison with Traditional Fo

